

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД09-216/ 21.01.2021 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация за специалност **код 6230501 „Горско и ловно стопанство“** от професия **код 623050 „Дивечовъд“** от професионално направление **код 623 „Горско стопанство“**.

21.1.2021 г.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката
Signed by: Krasimir Georgiev Valchev

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ

НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

	Код по СППОО	Наименование
Професионално направление	623	ГОРСКО СТОПАНСТВО
Професия	623050	ДИВЕЧОВЪД
Специалност	6230501	ГОРСКО И ЛОВНО СТОПАНСТВО

Утвърдена със Заповед № РД09-216/ 21.01.2021 г.

София, 2021 г.

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на **втора** степен на професионална квалификация по специалност код **6230501 „Горско и ловно стопанство“**, професия код **623050 „Дивечовъд“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на втора степен по изучаваната професия **„Дивечовъд“**, специалност **„Горско и ловно стопанство“**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Националната изпитна програма включва:

- за частта по теория на професията – осемнадесет изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема и указание за разработване на писмен тест по всяка изпитна тема;
- за частта по практика на професията - указание за съдържанието на индивидуалните задания;
- критериите за оценяване на резултатите от обучението;
- система за оценяване;
- препоръчителна литература.
- Приложения:
  - а. Примерен изпитен билет;
  - б. Примерно индивидуално задание;
  - в. Примерно указание за разработване на писмен тест.

Държавният изпит – част по теория на професията, се провежда като писмен изпит по една и съща изпитна тема за учениците и/или за обучаваните за дадено училище или обучаваща институция.

Училището/обучаващата институция въз основа на писмено заявено желание на обучаемите по чл. 3, ал. 11 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация може да организира провеждането на държавния изпит – част по теория на професията като писмен тест.

С изпитната тема или изпитния тест се проверява задължителното за усвояване и контрол учебно съдържание на равнища „Знание“, „Разбиране“ и „Приложение“, като броят и равнището на всяка задача се определят към критериите за оценка за всяка изпитна тема.

При избран от училището/обучаващата институция вариант на провеждане на изпита с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва:

1. Указание за работа, която включва:

- целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него;
- представяне и описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях;
- продължителност на работа с теста;
- начин на оценяване на резултатите от теста.

2. Методически указания за комисията по оценяване

Всеки член на комисията по оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

Чрез държавния изпит – част по практика на професията и специалността, се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на **втора** степен на професионална квалификация. Изпитът се провежда по индивидуални задания и критерии за оценяване, изготвени от комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита.

III. ИЗПИТНИ ТЕМИ

Изпитна тема № 1: Стопанисване на борови гори

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на бял и черен бор.	20
2. Изброява и описва отгледните сечи в боровите гори и методите за извеждането им.	20
3. Изброява и описва подходящите възобновителни сечи в боровите гори и методите за извеждането им.	20
4. Посочва и описва болестите и повредите, причинени от растителни патогени и гъби в боровите гори.	16
5. Представя стандартите на дървените материали.	14
6. Предлага подходяща сеч за 50 – годишно естествено бялборово насаждение.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 2: Стопанисване на смърчово-елови гори

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на обикновен смърч и обикновена ела.	20
2. Изброява и описва отгледните сечи в смърчово-еловите гори и методите за извеждането им.	16
3. Изброява и описва подходящите възобновителни сечи в смърчово-еловите гори.	20
4. Посочва и описва болестите и повредите, причинени от животински видове и насекомни вредители в смърчово-еловите гори.	14
5. Обяснява и описва последователността на работа и приложението на измерително-табличния метод за таксиране на дървостойте.	20

6. Предлага подходяща сеч за 60 – годишно смесено смърчово-елово насаждение.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 3: Стопанисване на смесени иглолистно-широколистни гори.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на обикновен смърч, обикновена ела и обикновен бук.	20
2. Изброява и описва отгледните сечи в смърчово-елово-буковите гори и методите за извеждането им.	16
3. Изброява и описва подходящите възобновителни сечи в смърчово-елово-буковите гори.	20
4. Посочва и описва болестите и повредите, причинени от абиотични фактори в смърчово-елово-буковите гори.	14
5. Описва пробноплощните методи за таксиране на дървостойте.	20
6. Посочва предимствата и недостатъците на смесените смърчово-елово-букови гори.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 4: Стопанисване на семенни дъбови гори

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на основните и стопанско значими видове дъб.	20
2. Изброява и описва отгледните сечи в дъбовите гори и методите за извеждането им.	16
3. Изброява и описва подходящите възобновителни сечи в дъбовите гори.	20
4. Посочва и описва болестите и повредите, причинени от растителни патогени и гъби в дъбовите гори.	14
5. Описва метода на Битерлих за таксиране на дървостойте.	20
6. Посочва класовете на възраст при семенните дъбови гори.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 5: Стопанисване на семенни букови гори

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на обикновения бук.	20
2. Изброява и описва отгледните сечи в буковите гори и методите за извеждането им.	16
3. Изброява и описва подходящите възобновителни сечи в буковите гори.	20
4. Посочва и описва болестите и повредите, причинени от животински видове и насекомни вредители в буковите гори.	14
5. Описва измерителният метод за таксиране на дървостойте – последователност на работа и приложение.	20
6. Предлага най-подходящите начини за запазване на посевни материали от обикновен бук.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 6: Стопанисване на издънкови гори

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на издънковите гори от зимен дъб, цер и обикновен бук.	20
2. Описва методите за превръщане на издънковите гори в семенни.	16
3. Изброява и описва недостатъците във формата и строежа на дървесното стъбло.	20
4. Посочва и описва болестите и повредите, причинени от растителни патогени и гъби и най-често срещаните насекомни вредители в издънковите гори.	14
5. Обяснява окомерно-табличния метод за таксиране на дървостойте.	20
6. Посочва предимствата и недостатъците на издънковите гори.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 7: Подхранване на дивеча

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки
1. Обосновава необходимостта от подхранване на дивеча през зимата.	14
2. Посочва и описва различните видове груби фуражи за дивеча.	20
3. Посочва и описва различните видове концентрирани фуражи за дивеча.	20
4. Посочва и описва различните видове сочни фуражи за дивеча.	20

5. Дава препоръчителна дневна норма и срокове за подхранване на благороден елен, елен лопатар и сърна.	16
6. Посочва към коя група фуражи принадлежат дъбовия и буковия жълъд.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 8: Подобряване на хранителната база на дивеча

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 8</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Описва дейностите за подобряване на естествената хранителна база на дивеча.	20
2. Описва повредите, нанасяни от дивеча и мерки за ограничаването им.	20
3. Описва методите за подготовка на почвата за залесяване.	16
4. Описва методите за създаване на горски култури от широколистни видове.	14
5. Посочва факторите, влияещи при избора на оптимален дървесен вид за залесяване и подходяща гъстота на културата.	20
6. Посочва норма за садене на фиданки от подходящ широколистен дървесен вид при надморска височина 400 м.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 9: Стопанисване на благороден елен

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 9</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на благороден елен.	20
2. Прави характеристика на местообитанията, храненето и размножаването на благороден елен.	14
3. Описва повредите, нанасяни от благороден елен на горското и селското стопанство и мерки за ограничаването им.	20
4. Посочва и описва начините и методите на ловуване на благороден елен.	16
5. Обяснява ловностопанското значение на благороден елен и посочва сроковете за ловуването му.	20
6. Изброява видовете ловностопански съоръжения за стопанисването на благороден елен и препоръчителния им брой съгласно ППЗЛЮД.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 10: Стопанисване на елен лопатар

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на елен лопатар.	20
2. Прави характеристика на местообитанията, хранене и размножаване на елен лопатар.	14
3. Описва повредите, нанасяни от елен лопатар на горското и селското стопанство и мерки за ограничаването им.	20
4. Посочва и описва начините и методите на ловуване на елен лопатар.	16
5. Обяснява ловностопанското значение на елен лопатар и посочва сроковете за ловуването му.	20
6. Изброява видовете ловностопански съоръжения за стопанисването на елен лопатар и препоръчителния им брой съгласно ППЗЛОД.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 11: Стопанисване на сърна

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на сърна.	20
2. Прави характеристика на местообитанията, хранене и размножаване на сърна.	14
3. Описва повредите нанасяни от сърна на горското и селското стопанство и мерки за ограничаването им.	20
4. Посочва и описва начините и методите на ловуване на сърна.	16
5. Обяснява ловностопанското значение на вида и посочва сроковете за ловуването му.	20
6. Изброява видовете ловностопански съоръжения за стопанисването на сърна и препоръчителния им брой съгласно ППЗЛОД.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 12: Стопанисване на дива свиня

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на дива свиня.	20
2. Прави характеристика на местообитанията, хранене и размножаване на дива свиня.	14
3. Описва повредите, нанасяни от дива свиня на горското и селското стопанство и мерки за ограничаването им.	20

4. Посочва и описва начините и методите на ловуване на дива свиня.	16
5. Обяснява ловностопанското значение на дива свиня и посочва сроковете за ловуването и.	20
6. Посочва най-често срещаните инфекциозни болести при дивата свиня.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 13: Стопанисване на муфлон и дива коза

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Описва и сравнява морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на муфлон и дива коза.	20
2. Прави характеристика на местообитанията, хранене и размножаване на муфлон и дива коза.	14
3. Описва повредите, нанасяни от муфлон и дива коза на горското и селското стопанство и мерки за ограничаването им.	20
4. Посочва и описва начините и методите на ловуване на муфлон и дива коза.	16
5. Обяснява ловностопанското значение на муфлон и дива коза и посочва сроковете за ловуването им.	20
6. Изяснява критериите за оценка, по които се отличават трофеите на муфлона от тези на индивиди, получени след кръстоска с домашна овца.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 14: Стопанисване на глухар

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на глухар.	20
2. Прави характеристика на местообитанията, хранене и размножаване на глухар.	14
3. Посочва и описва начините и методите на ловуване на глухар.	20
4. Обяснява ловностопанското значение на глухар и посочва сроковете за ловуването му.	16
5. Посочва и описва методите за таксиране на дивеча.	20
6. Прави лесовъдска характеристика на насаждение, избрано за токовище.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 15: Дребнодивечово стопанство

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на заек, фазан, яребица, пъдпъдък.	20
2. Прави характеристика на местообитанията, хранене и размножаване на заек, фазан, яребица, пъдпъдък.	14
3. Описва повредите нанасяни от заек, фазан, яребица и пъдпъдък на горското и селското стопанство и мерки за ограничаването им.	20
4. Посочва и описва начините и методите на ловуване на заек, фазан, яребица, пъдпъдък.	16
5. Обяснява ловностопанското значение на заек, фазан, яребица, пъдпъдък и посочва сроковете за ловуването им.	20
6. Посочва подходящи породи ловни кучета, използвани за лов на фазан, яребица, пъдпъдък.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 16: Ловностопанско значение на хищниците

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1. Оценява ролята и мястото на хищниците в дивечовите местообитания.	20
2. Посочва и описва начините и методите на ловуване на най-разпространените хищници в България.	14
3. Прави класификация на видовете ловно оръжие.	16
4. Описва устройството на ловните боеприпаси за гладкоцевно ловно оръжие.	20
5. Изброява правила за безопасност по време на лов и боравене с ловно оръжие.	20
6. Дава примери за положителната и отрицателната роля на хищниците в природата.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 17: Шараново рибовъдно стопанство

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на шаран.	20
2. Описва и обяснява изискванията при избор на място за шараново рибовъдно стопанство.	16
3. Представя примерно устройство на пълносистемно шараново	20

стопанство.	
4. Дефинира понятието „хранителен коефициент“ и посочва начин за определянето му при хранителна смеска.	14
5. Посочва основните изисквания при превоз на зарибителен материал.	20
6. Посочва период от годината и причина за изкуствено подхранване на шарана.	10
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 18: Пъстървово рибовъдно стопанство

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Прави кратка характеристика на сем. Пъстървови.	14
2. Сравнява речната (балканска) пъстърва с американската (дъгова) пъстърва.	20
3. Посочва изискванията при избор на място за пъстървово стопанство.	16
4. Представя примерно устройство на пълносистемно пъстървово стопанство.	20
5. Посочва най-често срещаните инфекциозни болести при пъстървата.	20
6. Дава примерна норма за зарибяване с американска пъстърва в различни видове водоеми.	10
Общ брой точки:	100

IV. УКАЗАНИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ЗАДАНИЯ

Индивидуалното задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване трите имена на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, крайния срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита част по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно индивидуално практическо задание № 1:

Бонитиране на ловностопанската площ за благороден елен

Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание:

- Разделяне на ловностопанската площ по бонитети.
- Определяне на среден бонитет за цялата ловна площ.
- Определяне на допустим запас за 100 ха ловна площ.
- Определяне на допустим запас за цялата ловна площ.

1. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки	Тежест
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства 1.2. Правилно и по безопасен начин използва предметите и средствата на труда 1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за съвременна реакция <i>Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията	2	
2.2. Целесъобразна употреба на материалите	2	
2.3. Работа с равномерен темп за определено време	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5
3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост	3	

<i>от други лица</i>		
<i>3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства)</i>	2	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
<i>4.1. Преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти според изпитното задание</i>	10	
<i>4.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти</i>	10	
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание		20
<i>5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите</i>	10	
<i>5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа</i>	10	
6. Качество на изпълнението на индивидуалното практическо задание		50
<i>6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология</i>	20	
<i>6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри</i>	20	
<i>6.3. Изпълнява задачата в поставения срок</i>	10	
Общ брой точки:	100	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация по специалността код **6230501** „Горско и ловно стопанство“, професия код **623050** „Дивечовъд“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията - максимално 100 точки;
- част по практика на професията - максимално 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 40 процента частта по теория на професията и 60 процента частта по практика на професията от общия брой точки.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на 0,4 x получения брой точки от частта по теория на професията + 0,6 x получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Ботев, Н., Ив. Колев, Н. Нинов, Цв. Цветков. Ловно стопанство, Дивечознание и Рибовъдство. Матком, 2004.
2. Ботев, Н., Н. Нинов. Ловно стопанство. Мартилен, 1992.
3. Бояджиев, Н., Ив. Колев. Рибовъдство. ИК при ЛТУ, 1996.
4. Бояджиев, Н. Биология, технологии и болести по рибите (първа част). ИК при ЛТУ, 2005.
5. Бояджиев, Н. Биология, технологии и болести по рибите (втора част). ИК при ЛТУ, 2006.
6. Бояджиев, Н. Биология, технологии и болести по рибите (трета част). ИК при ЛТУ, 2007.
7. Бояджиев, Н. Рибовъдство – практическо ръководство. София, 2009.
8. Михайлов, Хр. Организация и управление на ловното стопанство. Астала ООД., 2017.
9. Нинов, Н., Хр. Михайлов. Ловно стопанство. Балкани, 2019.
10. Нинов, Н., Хр. Михайлов, Ст. Стоянов. Книгата на младия ловец.
11. Обретенов, А. Развъждане на дивеч. Нова звезда, 2010.

12. Обретенов, А., Д. Русев, П. Янакиев. Право на лов. Нова звезда.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. инж. Стефан Шулев – НППГС „Христо Ботев“, гр. Велинград
2. инж. Надежда Ганчева – НППГС „Христо Ботев“, гр. Велинград
3. инж. Найденов Петров – НППГС „Христо Ботев“, гр. Велинград
4. инж. Вергиния Иванова – НППГС „Христо Ботев“, гр. Велинград
5. инж. Цветан Чечев – НППГС „Христо Ботев“, гр. Велинград
6. инж. Ирина Ачева – НППГС „Христо Ботев“, гр. Велинград
7. инж. Филип Устабашиев – НППГС „Христо Ботев“, гр. Велинград
8. инж. Радослав Ангелов – ЛПП, гр. Берковица
9. инж. Георги Николов – ЛПП, гр. Берковица

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА**

**ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

специалност код 6230501 „Горско и ловно стопанство“

професия код 623050 „Дивечовъд“

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
(изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание)

Описание на дидактическите материали: .....

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА**

**ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

специалност код 6230501 „Горско и ловно стопанство“

професия код 623050 „Дивечовъд“

Индивидуално практическо задание № .....

На ученика/обучавания .....

(трите имена на ученика/обучавания)

от .....клас/курс, начална дата на изпита: ..... начален час: .....

крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита: .....

1. Да се .....

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция: .....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

в) Примерно указание за разработване на писмен тест

- **примерно указание за работа за учениците/курсистите и примерни тестови задачи с еталон за оценяване и ключ на верните отговори**

Указание за работа

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа ... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за усвояване и контрол за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия код **623050** „Дивечовъд“, специалност код **6230501** „Горско и ловно стопанство“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак $\times$, а за другите типове задачи начина на отговор е описан в задачата.

При отбелязване на отговор, който искате да промените, оградете в кръгче грешното отбелязване и се подпишете пред него.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди да посочите някой отговор.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност ..... астрономически часа.

ЖЕЛАЕМ ВИ УСПЕХ !

- **разработване на тест**

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

1. Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране.	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва

2. Примерна матрица на писмен тест по изпитна тема № 9

Разработва се от комисията за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията, като към таблицата за критерии за оценка по всяка тема се разписват графи 3, 4 и 5.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален Брой точки	Брой тестови задачи по равнища		
		I	II	III
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Описва морфологичните белези, биологичните особености и екологичните изисквания на благородния елен.	20	3	2	1
2. Прави характеристика на местообитанията, хранене и размножаване на благородния елен.	14	2	1	1
3. Описва повредите, нанасяни от благородния елен на горското и селското стопанство и мерки за ограничаването им.	20	3	2	1
4. Посочва и описва начините и методите на ловуване на благороден елен.	16	1	2	1
5. Обяснява ловностопанското значение на благородния елен и посочва сроковете за ловуването му.	20	3	2	1
6. Изброява видовете ловностопански съоръжения за стопанисването на благороден елен и препоръчителния им брой съгласно ППЗЛОД.	10		1	1

Общ брой задачи: 28	12	10	6
Общ брой точки:	100	24	40
При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва: • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“			

3. Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
  - Въпроси и задачи за свободно съчинение;
  - Въпроси и задачи за тълкуване;
    - **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
      - Въпроси и задачи за допълване на дума, или фраза или елемент от чертеж/схема;
      - Въпроси и задачи за заместване;
    - **3-та група: въпроси и задачи с избран отговор**
      - Задачи с един или повече верни отговори;
      - Въпроси за избор между вярно и грешно

4. Примерни тестови задачи

4.1. Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете през кой от месеците най-често сватбува благородния елен :

- а) февруари
- б) април
- в) юни
- г) септември
- д) декември

макс. 2 т.

Еталон на верния отговор: г)

Ключ за оценяване:

- Отговор г) – 2 точки
- При посочени повече от един отговор – 0 точки
- Всички останали отговори – 0 точки

4.2. Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Ако препоръчителната дневна норма за подхранване със сочен фураж е 1,0 кг, посочете за кой вид дивеч е подходяща?

- а) сърна
- б) елен лопатар
- в) благороден елен.

макс. 4 т.

Еталон на верния отговор: в)

Ключ за оценяване:

Отговор в) - 4 точки;

При посочени повече от един отговор - 0 точки;

Всички останали отговори - 0 точки.

4.3. Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Избройте видовете ловностопански съоръжения за стопанисването на благороден елен:

.....

.....

.....

.....

.....

макс. 6 т.

Еталон на верния отговор и ключ за оценяване:

- хранилки – 2 т.
- чакала – 1 т.
- солища – 1 т.
- калища – 1 т.
- водопоища – 1 т.